

10 MUHARREM MÜNASEBETİYLE EHL-i BEYTİ YENİDEN HATIRLAMAK

Prof.Dr.İlyas ÇELEBİ

Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi

GİRİŞ

10 Muharrem 61/680'de İslam tarihinin en trajik hadisesi Kerbelâ'da yaşanmıştır. Hz. Peygamber'in torunu Hz. Hüseyin ve çoğu aile bireylerinden oluşan 72 kişi Irak'ın Kerbelâ adı verilen bölgesinde Yezid'in orduları tarafından muhasara altına alınarak günlerce aç ve susuz bırakıldıktan sonra 10 Muharrem günü katliama tabi tutulmuşlardır. Peygamber'in torununun başı kesilerek Yezid'e gönderilmiş, temiz bedenleri ise at nalları altında çiğnenmiş, ezilmiştir.

Bu olayın savaşa, siyasetle, ahlâkla, insafla ve insanlıkla izah edilecek herhangi bir tarafı yoktur. Hiçbir müslümandan da bu hususta Yezid ve askerlerine anlayış göstermesi beklenemez. Bu bir zulüm, Hz. Peygamber'in aile efradına haksızlık ve saygısızlıktır. Her müslüman Kerbelâ olayında taraftır ve Hz. Hüseyin'in yanındadır.

Öte yandan bu hâdiseyi günümüze taşıyarak, o günkü olaylarla hiçbir alakası bulunmayan müslümanları iki cepheye ayırıp bir kısmına Hz. Hüseyin taraftarı (Şîî, Alevî), bir kısmına ise Hz. Hüseyin karşıtı (sünnî, Yezidî) damgasını vurup geçmişteki husumet ve düşmanlığı sürdürmenin doğru olmadığını, bu yaklaşımın tarihî ve ilmî referanslarının bulunmadığını söylemek gerekmektedir. İddia edildiği gibi Sünnî müslümanlar ne tarihte, ne de günümüzde Hz. Hüseyin'in karşısında ve Yezid'in yanında yer almışlardır. Şîî ve Alevîler gibi Muâviye ve Yezid'e lânet okumamışlardır. Bu durum, onların söylemine usul ve üslup açısından uydukları, Muâviye ve Yezid'i tasvip ettikleri anlamına gelmez. Bu husustaki farklılık muhtevadan değil, usul ve üsluptan kaynaklanmakta olup Ehl-i Sünnet'in Ehl-i Beyt hakkında muhteva yönünden farklı düşünmedikleri aşağıdaki açıklamalardan anlaşılacaktır.

EHL-İ BEYT VE MENSUPLARI İÇİN KULLANILAN BAZI TERİMLER

Ehl-i Sünnet kaynaklarında hem bir bütün olarak Hz. Peygamber'in aile fertlerini, hem de tek tek bu fertlerin her birini ifade eden terimler yer almıştır.

Ehl-i Beyti bütün olarak ifade etmek üzere **Âlü Beyti Muhammed, Ehlü Beyti Resûlillâh, Üsretü Muhammed, İtratü'n-Nebi, Âl-i Abâ, Hamse-i Âl-i Abâ, Ashâbü'l-Kisâ** gibi tabirler kullanılır.¹ Son üç terim eşi Ümmü Seleme'nin evinde iken, Hz. Peygamber'in Hz. Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin'i cübbelerinin altına alarak: “Bunlar benim ehl-i beytimdir” deyip, **إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ النَّبِيِّ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا** “Ey Ehl-i Beyt, Allah sizden günah ve çirkinlikleri gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor”² ayetini okuması dolayısıyla literatüre geçmiştir.

Namazlarda son oturuşta Allâhümme sallı ve bârik dualarını okurken Hz. İbrahim ve âline salât ü selâm getirdiğimiz gibi, Hz. Muhammed ve onun âline de salât ü selâm getirerek. “Allah’ım, İbrahim’e ve âilesine dua buyurduğun gibi, Muhammed ve âilesine de dua buyur. İbrahim’i ve âilesini mübarek kıldığın gibi Muhammed ve âilesini de mübarek kıl” deriz.

Ehl-i Beyt’e mensup olan kişilerin her biri hakkında da, onlara hürmet ve saygıyı ifade eden özel terimler kullanılmıştır. Sözelimi Hz. Ali hakkında “Kerremellahu vecheh”, Aliyyü'l-Murtazâ, Mevlâ'n-Nebi, Bâbu medîneti ilm; ona tabi olanlara da Tâlibiyyûn, Aleviyyûn, Şfatü Ali gibi tabirler kullanılmıştır.

Hz. Fâtıma'nın ümmet içindeki yerini ve değerini ifade etmek üzere “Seyyidetü nisâi'l-âlemîn (Dünya kadınlarının efendisi), Fâtumatü'z-Zehrâ; ona tâbi olanlara da Âlü Fâtıma, Benî Fâtıma gibi tabirler kullanılmıştır. Bir topluluğun bir insanın adıyla anılması, o insana verilen önemi ortaya koyar. Hele bu, Arap geleneği gibi kadını ikinci plana bırakan bir topluluk içinde gerçekleşiyorsa daha bir önem kazanır.

Hz. Hasan ve Hüseyin'in ümmet içindeki yerini ve değerini ortaya koymak üzere ise: “Seyyidâ şebâbey ehli'l-cenne (Cennet ehli gençlerinin iki efendisi), Reyhânetü Resûlillah, Sıbtu Resûlillah, Seyyid ve Şerif” tabirleri kullanılmıştır.

Bu tabirlerin her biri müslümanların Ehl-i Beyt’e duydukları özel saygı ve hürmeti ifade etmektedir. Bir de bunun hissedilen fakat kelimelere dökülemeyen boyutu vardır. İslâm tarihi boyunca müslümanlar seyyid ve şerif unvanı taşıyan kişilere özel bir statü vermiş, onlara maddî ve manevî ayrıcalıklar tanımışlardır. Osmanlılar’da nakîbü'l-eşraf adı verilen özel bir uygulama ile Ehl-i Beyt soyundan gelenleri kayda geçirerek istismarların önüne geçme çalışması yapılmıştır.

¹ Bu terimler için bk. Gülgün Uyar, *Ehl-i Beyt*, İstanbul 2008, s. 31-34.

² el-Ahzab 33/33.

Ehl-i Beyt tabiri sadece Hz. Peygamber'in Hz. Ali ve Fâtıma'dan olan soyu için mi kullanılmalı, yoksa hanımları da söz konusu hane halkına dahil edilebilir mi? Bazı müfessirler mübâhale ayetinde (Âl-i İmran 3/61) Hz. Peygamber'in Necranlılar'a "kendi nefisleri, çocukları ve kadınları ile onların nefis, çocuk ve kadınları üzerine lânetleşmeyi önerdiği"nden hareketle Efendimiz'in hanımlarının da hane halkı arasında sayılabileceğini savunmuşlardır. Bizce de ezvâc-ı mutahharayı bu şereften mahrum bırakmak doğru değildir.

Bu duruma göre Ehl-i Beyt teriminin bir dar, bir de geniş anlamda kullanımı söz konusudur. Burada söz konusu terim dar anlamında ele alınacak; Hz. Ali, eşi Fâtıma, oğulları Hasan ve Hüseyin'le sınırlandırılarak bunların fezâil, hizmet ve başlarına gelen zorluklar üzerinde durulacaktır.

1. Ali b. Ebî Tâlib. İlim şehrinin kapısı, Allah'ın aslanı, Allah'ın razı olduğu ve yüzünü mükerrem kıldığı büyük insan. Hz. Peygamber'e nübüvvet görevi verilmeden on sene önce dünyaya gelen Hz. Ali, babasının yoksulluğu nedeniyle 5 yaşında Hz. Muhammed'in himayesine verildi, onun eli altında ve terbiyesinde büyüdü. 10 yaşında müslüman oldu. Hz. Muhammed'e nübüvvet görevi verilip yakın çevresini gizli olarak İslâm'a davet ettiği günlerde Hz. Ali onu evde namaz kılararken görür ve yaptıklarının anlamını sorar. Hz. Peygamber ona bunların anlamını açıklayarak kendisini İslâm'a davet eder. Ali, yaşının gereği önce babasına danışmayı düşünür sonra da büyük bir olgunluk göstererek: "Allah beni yaratırken babama danışmadı, ben niye O'na inanmak için babama danışayım?" deyip Allah'a imanını ve Hz. Muhammed'in Allah elçisi olduğunu ikrar eder. Henüz teklif çağına gelmeden ortaya koyduğu bu davranış dolayısıyla kendisine "kerremallahu vecheh" (Allah onun yüzünü şereflendirdi/şereflendirsin) denilmiştir.

Hz. Ali, bu kararından sonra en zor günlerinde, en kritik anlarında Hz. Peygamber'in yanında olmuştur. Söz gelimi Hz. Peygamber, kendisine hicret izni çıkınca yanına Hz. Ebû Bekir'i alarak Medine yolculuğuna çıkacağı zaman, evinde yerine Hz. Ali'yi bırakmıştır. Hz. Peygamber'in düşmanlarının oklarına hedef olma ve kendini Resûl-i Ekrem uğruna fedâ etmeyi göze alma anlamına gelen bu davranışı Kur'an-ı Kerîm: وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ

"İnsanlardan öyleleri vardır ki, Allah'ın rızasını kazanmak için kendini feda eder"³ şeklinde tebcil etmektedir.

³ el-Bakara 2/207.

Hız. Ali, Tebük savaşı dışında Hız. Peygamber'in katıldığı bütün savaşlara iştirak etmiş, Uhut günü Mus'ab b. Umeyr Şehit olunca sancak ona verilmiş, kuşatması uzun süren ve bir türlü sonulandırlamayan Hayber savaşında Resl-i Ekrem: " Bugün sancağı öyle birine vereceğim ki; o. Allah ve Resulü'n, Allah ve Resulü de onu sever. Allah fethi onun eliyle müyesser kılacaktır."4 buyurmuştur.

Bu kahraman, Allah'ın aslanı Ali Efendimiz'dir Resl-i Ekrem'le birlikte katılmadığı tek savaş olan Tebk'te ise Medine'de vekil olarak bırakıldı. Ordu Medine dışına çıkınca duyulan Ali, arkadan koşarak Resl-i Ekrem'e yetişip: "Herkes savaşa giderken beni, hanım ve çocuklarla mı bırakıyorsun?" diye üzüntüsünü dile getirir. Hız. Peygamber'in ona cevabı şu Őekildedir: "Senin, benim nezdindeki yerin, Hrun'un Ms nezdindeki yeri gibidir. Ne var ki, benimle nübüvvet son bulmuştur."5

Ayrıca Bey'at'r-ırdıvan'a katılan Hız. Ali, hicret sonrası Medine'de Ensar ile Muhacirler arasında muht (kardeşlik) oluşturulurken Hız. Peygamber tarafından kardeş olarak seçilmiştir. Hicretin 9. yılında Hız. Ebu Bekir başkanlığında hacca giden müslümanlara yeni nazil olan Tevbe suresinin ilk 28 ayetini tebliğ için Resl-i Ekrem onu görevlendirmiştir. Veda Haccı dönüşünde Gadir-i Hum'da Hız. Peygamber şu konuşmayı yapmıştır: "Ben bir beşerim. Rabb'im'in elçisinin (Azrail) gelmesi yakındır. Ben de icabet edeceğim. Size iki ağır yük (sekaleyn) bırakıyorum. Onlara sarılırsanız, sapıtmazsınız. Bunlar: Allah'ın kitabı ve Ehl-i Beytim'dir. Ehl-i Beytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım."6 Aynı yerde öğle namazının edasını müteakip Hız. Ali'yi yanına çağırarak: "Ben kimin dostu isem, Ali de onun dostudur. Allah'ım ona dost olana dost, düşman olana da düşman ol." buyurmuştur.7

Hak vaki olup 632 yılında Resl-i Ekrem vefat edince, Hız. Ali ona karşı son görevini yerine getirmiş; Efendimiz'in techiz, tekfin ve defin işlemlerini bizzat yapmıştır. Bu telaş içinde Beni Sakfe yurdunda. Hız. Eb Bekir'e biat edilince, biraz burukluk hissetmiş fakat çok geçmeden gelip o da ona tabi olmuştur. Hız. Ömer'in hilfete seçilmesinde tereddüt etmeden ona biat etmiştir, mer tarafından şra yeleri içinde gösterilmiş fakat bunlar, aralarından Hız. Osman'ı hilfete getirmişlerdir. Hız. Osman'ın 12 yıllık hilfet görevinin sonrasında trajik bir Şekilde

4 Müslim, "Fezil's-sahbe", 32-35.

5 Müslim, "Fezil's-sahbe", 30-32.

6 Müslim, "Fezil's-sahbe", 36-37; Tirmiz, "Menakıb", 32.

7 Bu hadisin kaynak ve yorumu için bk. Edhem Ruhi Fığlalı, "Gadir-i Hum", DA, XIII, 279.

şehit edilmesi üzerine 35/656 yılında Hz. Ali halife olarak seçilmiştir. Siyasî, idarî ve adlî birçok sorunu miras alan Hz. Ali, başta Hz. Peygamber'in eşi Âişe ile Şûra üyelerinden Talha ve Zübeyr olmak üzere birçok sahabenin karşısında yer aldığı Cemel savaşını ve Şam valisi Muaviye'nin başkaldırısı sonucu çıkan Siffin savaşını yapmak durumunda kalmıştır. Kendisi ile savaşan bu insanlar hakkında “Onlar bize isyan eden kardeşlerimizdir.”⁸ sözü, ondaki yüksek İslâmî anlayışı ortaya koymaktadır. Hz. Ali, Siffin savaşında başlangıçta kendisi istememesine rağmen umumi istek üzerine hakeme başvurmayı kabul eder. Hakem olayı malum olduğu üzere cereyan edince de kendisini bu işe zorlayanlar “niçin hakeme gitmeyi kabul ettin?” diye ona karşı çıkıp huruç harekâtı içine girerler ve onu tövbeye davet ederler. Askerleri arasından ayrılarak muhalefete geçen bu huruç ile uğraşmak, neticede de savaşmak durumunda kalır. Medeniyetten ve siyasî öngörüden bîhaber olan bu gafiller topluluğu, onun şahadetine sebep olacak kadar muhalefetlerini yükseltirler. Abdurrahman b. Mülcem adında nasipsiz kişi bir Cuma günü sabah namazında Kûfe Camiinde onu hançerleyerek 63 yaşında şehit etmiştir (19/21 Ramazan 40/661). Böylece Aşere-i mübeşşere ve vahiy kâtiplerinden olan, Allah'ın aslanı lakabını almış bulunan bir yiğit terk-i dünya eylemiş, ilim şehrinin kapısı kapanmıştır.

Ku'an-ı Kerim onun ahlâkını, cömertliğini, fakir fukara dostu olduğunu şu ayetle dile getirmektedir: وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا لَّا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا تَشْكُورًا

“Onlar, kendi canları çekmesine rağmen yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler. Biz, sizi Allah rızası için doyuruyoruz; sizden ne karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz. Biz, çetin ve belalı bir günde Rabb'imizden (O'nun azabına uğramaktan) korkarız (derler).”⁹

Kaynaklardan beyan edildiğine göre Ramazan ayında üç gün üst üste iftar için hazırladıkları yemeği kapıya gelen yoksul, yetim ve esire verdikleri için açlığın takatsizliğine vücutları dayanmaz olmuş, bunun üzerine Cenâb-ı Hak gizli bir şekilde yaptıkları bu erdemli davranıştan Peygamber'ini haberdar etmek üzere söz konusu ayetleri göndermiştir.

2. Fâtıma binti Muahammed. Seyyidetü nisâi'l-âlemîn (Yeryüzündeki bütün kadınların hanım efendisi) olan Hz. Fâtıma, Resûl-i Ekrem'in dört kızından en

⁸ Alauddin el-Kâsânî, *Bedâü's-sanâi'*, Beyrut 1982, I, 312.

⁹ el-İnsan 76/8-10.

küçüğü olup, Efendimizin nesli onun çocukları ile devam etmiştir. Hz. Fâtıma, Hz. Peygamber'in nübüvvetle görevlendirilmesinden 5 yıl önce dünyaya gelmiş ve hicretin ikinci yılında Medine'de Hz. Ali ile evlenmiştir. Hasan, Hüseyin, Ümmüğülsüm, Zeynep ve Muhsin adında beş çocuğı olmuştur. O, Resûl-i Ekrem ile Uhud savaşına katılmış, mücahitlere yiyecek ve su taşıyıp yaralıları tedavi etmiştir. Hz. Peygamber'in dişinin kırıldığı esnada yüzünün kanlarını temizlemiş ve tedavisi ile meşgul olmuştur. 18 hadis rivayet eden Hz. Fâtıma, ilmi yanında iffet ve hayası ile de bir semboldü. Bu özelliğı sebebiyle Fâtımatü'z Zehra lakabı mütevazı ve tutumlu yaşamı ile etrafına örnek oluyordu. Kaynaklarda yer aldığına göre İslâm muzaffer olup beytü'l mal ganimetle dolunca, bu refaktan pay alan bazı kadınlar Resûl-i Ekrem'den yardım talep etmesi yönünde ona telkinde bulunmaları üzerine bu telkinler altında kalan Hz. Fâtıma, Resûl-i Ekrem'e giderek el değirmenini çevirmekten nasırlaşmış ellerini göstererek bir yardımcı tutmak üzere kendisine yardım etmesini ister. Hz. Peygamber'den "Cennet ehlinin hanımefendisi olmak sana yetmez mi?" cevabını alınca, talebinden vazgeçerek evine döner ve hayatının sonuna kadar bu sade yaşamına devam eder. O, sade yaşadı ama bu yaşantısı ile hem dünya kadınlarının hem de cennet ehlinin "seyyide"si unvanını kazandı. Allah'ın rahmeti ve rızası onunla olsun, mekânı cennet, makamı Firdevs olsun.

3. Hasan b. Ali. Cennet ehlinin iki gencinden biri ve Hz. Peygamber'in "reyhani" olan Hz. Hasan, hicretin üçüncü yılında Medine'de dünyaya geldi. Adını Resûl-i Ekrem koydu, onun için akika kurbanı kesilmesini ve kesilen saçlarının ağırlığınca gümüş tasadduk edilmesini istedi. Kaynaklarda fizik olarak Hz. Peygamber'e çok benzediğı kaydedilmektedir¹⁰.

Resûl-i Ekrem onunla ve kardeşi Hüseyin'le çok ilgilendi. İhtiyaçlarını karşıladı, eğitimlerini sağladı. Onlar için "Allah'ım ben bu ikisini seviyorum sen de sev" diye dua etti.¹¹

Hz. Hasan'a "Resûl-i Ekrem'le yaşadığın hangi hadiseyi anlatmak istersin?" diye sorulduğunda şu olayı anlatmıştır: Zekât hurmalarından bir hurmayı ağzıma almıştım. Hz. Peygamber o hurmayı ağzımdan çıkarttırdı. Oradakiler: "Ey Allah'ın Resûlü! Çocuğun ağzına attığı hurmayı niçin çıkarttın?" dediklerinde Efendimiz: "Biz Âl-i Muhammed'e sadaka (zekât) caiz değildir." buyurdu, demiştir.¹²

¹⁰ İbn Hacer, *el-İsabe*, Beyrut 1328, II, 60-62.

¹¹ Müslim, "Fezâilü's-sahâbe", 56-58.

¹² Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, I, 200.

Hz Hasan'ın siyasi olarak ortaya çıkması, babasının Őehadetinden sonra Kūfeliler'in ona biat etmesiyle bařlar (84/660). İlk icraatlarından biri babası Hz. Ali'yi Őehit eden Abdurrahman b. Mūlcem'i idam etmesidir. Bunun üzerine Iraklılar ona Őam valisi Muaviye b. Ebū Sūfyan'dan biat almak üzere üzerine bir ordu gōndermesini hatırlattılar. Bu telkinlere kanan Hz. Hasan, Őam'a gitmek üzere bir ordu hazırladı. Muaviye, Hz. Hasan'ın kendisi ile savařmak üzere yola çıktıđını Őđrenince karřı ordu ile onu yolda karřıladı. Hz. Hasan'ın genç ve tecrūbesiz oluřundan yararlanan Muaviye, onun ordusu arasına fitne soktu ve i isyanın çıkmasını sađladı. Bōyle bir ordu ile bařarı elde edemeyeceđi kanaatine varan Hz. Hasan, Muaviye ile anlařma yoluna gitti. "Hz. Ali'ye kōtū sōz sōylenmemesi, Muaviye'nin daha Őnce Őlmesi durumunda hilāfete kendisinin geçmesi ve Kūfe hazinesinde bulunan 5 milyon dirhemini kendisine verilmesi" Őartıyla onunla anlařma imzaladı.¹³

Hz. Hasan ile Hz. Muaviye arasındaki bu anlaşmaya Őahit olan İmam Őa'bī hadiseyi Őōyle anlatır: "Muaviye dedi ki, Kalk da, hilāfeti bana bıraktığını ve teslim ettiğini insanlara haber ver". Hasan kalktı ve Allah'a hamd ve senādan sonra Őōyle konuştu: Akıllıların en akıllısı, muttaki olandır; ahmakların en ahmağı da fācir olandır. Muaviye ile benim aramda anlaşmazlık konusu olan bu iř, ya benden daha lāyık birisinin hakkı idi; ya da benim hakkımdı. Ben ũmmetin sulh içinde olması, birliğinin bozulmaması ve kan dōkölmesine māni olunması için hilāfeti ona bıraktım". Arkasından "Bilmem belki de o, sizi denemek ve bir sūreye kadar yaşatmak (metā) içindir" (el-Enbiya, 21 / I 11) āyetini okuyarak hutbesini bitirdi.¹⁴

Bōylece fitne sona ermiř, kardeř kanı akması Őnlenmiř ve Resūl-i Ekrem'in "bu ođlum seyyiddir. Umulur ki, Allah onun sayesinde iki bōyuk mū'min topluluđu barıřtıracaktır."¹⁵ haberi gerçekleřmiř oldu. Bundan sonra on yıllık hayatını Medine'de geçiren Hz. Hasan, 5 Reb.ulevvel 49/669'da vefat etti. Hākim kanaat, onun zehirlenerek Őldürüldüđu yōnündedir.

Hūseyin b.Ali. Hz. Ali ve Fātma'nın ikinci ođlu olan Hz. Hūseyin hicretin 4 (626). yılında dođmuř ve ocukluđu Resūl-i Ekrem'in hūcresinde geçmiřtir. Hz. Hasan'ın Muaviye ile anlařarak hilafeti ona bırakmasına karřı ıkmiř fakat on yıl

¹³ Gülgūn Uyar, *Ehl-i Beyt*, s. 56.

¹⁴ Ebu Nuaym, *Hilye*, XI., 37.

¹⁵ Buhārī, "es-Sulh", 9.

süre ile de onun hilafeti altında yaşamaya devam etmiştir. Hz. Hasan'la yapılan antlaşmayı bozan Muaviye'nin kendisi hayatta iken oğlu Yezid'e biat almaya kalkışması, Hz. Hüseyin tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Muaviye kendisine baskı yapmasına rağmen oğlu için biat alamamıştır. Muaviye, hicretin 60 (679). yılında Şam'da ölünce, Şamlılar oğlu Yezid'e biat ettiler. Böylece İslâm tarihinde saltanat dönemi başlamış oldu. Kendisine biat konusunda tepki ile karşılaşacağını tahmin eden Yezid, Medine valisi Velid b. Utbe'ye bir mektup yazarak "Hüseyin b. Ali ile Abdullah b. Zübeyr'i bulup benim için bey'atlarını al. Şâyet bey'attan kaçınırlarsa boyunlarını vurup başlarını bana gönder" diye emir verdi. Bu esnada Kûfeliler Hz. Hüseyin'e mektup göndererek, onu Kûfe'ye davet ettiler ve Kûfe'ye geldiği takdirde kendisine biat edeceklerini bildirdiler. Medine'den Mekke'ye geçen Hz. Hüseyin, durumu araştırması için Müslim b. Akîl'i Kûfe'ye gönderdi. Müslim, Kûfe'den gönderdiği haberde, "orada durumun iyi ve insanların bey'at için hazır olduklarını" bildirdi. Abdullah b. Abbas ve Abdullah b. Ömer'in muhalefetine rağmen Hz. Hüseyin Kûfe'ye gitmekten vazgeçmedi. Hz. Hüseyin'in Kûfe'ye doğru yol aldığını öğrenen Yezid, Basra valisi Ubeydullah b. Ziyad'ı Kûfe valiliğine getirerek, ona Hz. Hüseyin'in temsilcisi olan Müslim'in tutuklanması görevini verdi. Ubeydullah ilk işi Kûfe'de Hz. Hüseyin adına bulunan Müslim b. Akîl'i şehit etmek olmuştur. Bunun üzerine Yezid, Kûfe valisine yazdığı mektupta: "Akıllı ve beceriklilere yaraşır şekilde işini yaptın. Başkasına bırakmadan Müslim'in işini bitirdin. Bana ulaşan habere göre Hüseyin Mekke'den ayrılmış, senin tarafına doğru geliyormuş. Ona hemen casuslarını ulaştır, yollara gözcüler dik, seninle çarpışmadıkça, kimseyle çarpışma ve her gün olan biteni bana bildir" demiştir.¹⁶ Yolda Hz. Hüseyin'e Müslim b. Akîl'in şehit edildiği ve Kûfe'de durumun iyi olmadığı haberi ulaştığında iş işten geçmişti. Bu olumsuz şartlar içinde Kûfe yolculuğuna devam eden Hz. Hüseyin'e yol boyunca tuzaklar kurulmuştur. Yezid'in adamları onu zorunlu istikamet olarak Kerbelâ'ya doğru sürüklediler. Hz. Hüseyin Kerbelâ'ya vardığında kendini ablukaya alan 5000 askerle karşılaştı. Durumun vahametini anlayan Hz. Hüseyin, onlara bir konuşma yaparak "Hz. Peygamber'in torunu, Hz. Fâtıma ve Ali'nin oğlu, Cafer bin Tayyar'ın yeğeni olduğunu, Hz. Hamza ile akrabalığını, cennet gençlerin efendisi olduğunu, kendilerinden birini öldürmediğini, mallarını gasp etmediğini, buna rağmen kendisini niçin öldürmek istediklerini" sorup kan akıtılmasını önlemek için şu üç tekliften birini kabul etmelerini istedi: "Bırakınız,

¹⁶ Ebu Müeyyed Muvaffak b. Ahmed el-Hârazmî, *Maktelü'l-Hüseyin*, I, 197-215.

cihat etmek üzere hudut boylarına gideyim, yahut Yezid'in yanına varıp onunla görüşeyim ya da Medine'ye döneyim.”¹⁷

Bu tarihî konuşma ve ortaya konan makul teklifler Yezid'in komutanı Ömer b. Sa'd tarafından Kûfe valisi Ubeydullah'a ulaştırılınca, bunların hiçbirini kabul etmedi. Ömer b. Sa'd'a yazdığı yazıda: “ Seni, Hüseyin'le günler geçiresin, onun selâmet ve bekasını dileyessin ve benim katımda onun şefaatchisi olasın diye göndermedim. Ona ve adamlarına söyle, hükmüme boyun eğsinler. Sana teslim olurlarsa, onları bana gönder. Şayet kabule yanaşmazlarsa üzerlerine yürü. Çünkü onlar âsi ve şakidir.”¹⁸ Bu emirden sonra saldırılar başladı. Bir avuç insan, binlerce askere direnç göstererek ancak bir kısmını öldürdüler, sonra da şahadet şerbetini içerek Hakk'a yürüdüler. En son Hz. Hüseyin kahramanca savaşarak aldığı mızrak ve kılıç yaraları ile yere yığıldı ve 57 yaşında ruhunu Allah'a teslim etti. Bu savaşta Ali b. Hüseyin (Zeynelâbidin), Ömer b. Hüseyin, hizmetçisi Ukba b. Sim'an ve Murakka b. Sümâme hariç diğerlerinin hepsi şehit düştüler (10 Muharrem 61/680). Resûl-i Ekrem'in Reyhan'ı ve cennet delikanlılarından biri olan Hz. Hüseyin'in başı kesilip Yezid'e gönderilirken, mübarek naaşı atların ayakları altında çiğnendi. Kerbelâ'da başı kesilen ve naaşı çiğnenen bu yiğiti şair şöyle nitelemektedir:

“ Kimdir o, Şâh-ı şehid-i Kerbelâ
Nûr-i çeşm-i Murtaza, Âl-i Abâ
Cedd-i pakidir Muhammed Mustafâ
Ağla, mâtemdir, Muharremdir bugün.
İnle, matemdir, Muaharremdir bugün.”

¹⁷ Taberî, *Tarihu'l-ümem ve'l-mülûk*, Beyrut ts., V, 422.

¹⁸ Ebû Mihnef Lut b. Yahya el-Ezdî, *Maktelü'l-Hüseyin*, s. 102.